WIKIPEDIA

Bahasa Turki

Bahasa Turki (*Türkçe*) ialah salah satu daripada bahasa-bahasa Turkik yang dituturkan aslinya di Turki, Cyprus, Bulgaria, Greece dan negara-negara lain dari bekas Empayar Uthmaniyyah, baik juga oleh beberapa juta emigran dalam Kesatuan Eropah. Bilangan penutur asli adalah tidak pasti, berpunca terutamanya daripada kekurangan data bahasa minoriti dari Turki. Rajah dari 60 juta digunakan di sini menganggap bahawa Turki ialah bahasa ibunda kepada 80% populasi Turkish, dengan Kurdi sebagai yang terbanyak kepada yang selebihnya. Bagaimanapun, majoriti besar dari minoriti linguistik di Turki berdwibahasa, menuturkan Turki sebagai bahasa kedua.

Bahasa Turki	
Türkçe	
Asli di	Turki, Bulgaria, Cyprus, Yunani, Makedonia Utara, Kosovo, Romania, Azerbaijan dan komuniti pendatang di Germany, Perancis, Belanda, Austria, Uzbekistan, United Kingdom, Amerika Syarikat, Belgium, Switzerland, dan negara lain.
Wilayah	Turki, Cyprus, Balkan, Kaukasus
Penutur asli	~60 juta asli ~75 juta jumlah (*tiada tarikh*)
Keluarga bahasa	Altaic *(dipertikaikan)* ▪ Turkik ▪ Turkik Selatan atau Oghuz ▪ kumpulan Turki ▪ **Bahasa Turki**
Sistem penulisan	Huruf Latin (sejak 1928)
Status rasmi	
Bahasa rasmi di	Turki, Cyprus, Cyprus Utara, Kosovo, Makedonia Utara[1] [1] Dalam majlis perbandaran yang didiami oleh peratus dari penutur set minimum
Dikawal oleh	Türk Dil Kurumu (Persatuan Bahasa Turki (http://www.tdk.gov.tr))
Kod bahasa	
ISO 639-1	`tr`
ISO 639-2	`tur`
ISO 639-3	Either: `tur (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=tur)` — Turki `ota (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=ota)` — Turki Uthmaniyyah

Isi kandungan

Pengelasan

Bahasa Turki tergolong di bawah keluarga bahasa Turkik, khususnya subkumpulan bahasa Oghuz. Secara umumnya, bahasa Turki memiliki darjah kefahaman menyaling yang tinggi dengan bahasa-bahasa Oghuz yang lain seperti bahasa Azerbaijan, Turkmen dan Gagauz.[1] Kira-kira 40% penutur bahasa-bahasa Turkik ialah penutur bahasa ini.[2]

Bahasa-bahasa Turkik pula pernah dikelaskan di bawah bahasa-bahasa Altaik, tetapi kini, kumpulan ini tidak lagi diperakui.

Sejarah

Bahasa-bahasa Oghuz, kumpulan yang merangkumi bahasa Turki secara langsung telah dibawa oleh pihak Empayar Saljuk dan Turki Oghuz ke Anatolia pada abad ke-11.[3] Penyebaran agama Islam serta pengiktirafan bahasa Turki di Empayar Saljuk dan Kekhanan Kara-Khanid telah menyerap perkataan-perkataan daripada bahasa Arab dan Parsi sebagai kata pinjaman.

Pada zaman Empayar Uthmaniyah, dua jenis bahasa Turki telah muncul, yakni bahasa Turki bagi golongan atasan dan kesusasteraan, bahasa Turki Uthmaniyah dan bahasa Turki golongan kebanyakan, *kaba Türkçe* ("bahasa Turki kasar"). Bahasa Turki atasan memiliki kosa kata yang dipengaruhi oleh bahasa Arab dan Parsi sehingga tidak dapat difahami oleh golongan rakyat. *Kaba Türkçe* pula memiliki kosa kata yang terdiri daripada banyak perkataan asli dan menjadi asas kepada kosa kata bahasa Turki moden.[4]

Fonem

Konsonan

Fonem konsonan bahasa Turki baku

	Dwibibir		Gigi		Gusi		Belakang gusi		Lelangit		Velar		Glotis
Sengauan	m				n								
Letupan	p	b	t̪	d̪					(c)	(ɟ)	k	g	
Letusan							t͡ʃ	d͡ʒ					
Geseran	f	v			s	z	ʃ	ʒ					h
Aproksiman					(ɫ)		l		j				
Tamparan					ɾ								

Negara-negara dengan beberapa bilangan penduduk bertutur bahasa Turki
(Tekan pada imej untuk lagendanya)

Vokal

Fonem vokal bahasa Turki baku[5][6]

	Depan		Belakang	
	Tak bundar	Bundar	Tak bundar	Bundar
Sempit	i	y	ɯ	u
Luas	ɛ	œ	a	o

Secara umumnya, huruf-huruf vokal bahasa Turki ialah ⟨a⟩, ⟨e⟩, ⟨ı⟩, ⟨i⟩, ⟨o⟩, ⟨ö⟩, ⟨u⟩ dan ⟨ü⟩. Diftong tidak dijumpai dalam bahasa Turki melainkan dalam kata-kata pinjaman. Penggunaan keselarasan vokal adalah meluas dalam bahasa Turki yang merupakan sebuah bahasa aglutinatif untuk menjamin aliran yang licin dan mengurangkan pergerakan vokal yang sedikit.

Taburan geografi

Pada 2005, kira-kira 93% penduduk Turki ialah penutur ibunda bahasa Turki.[7] Di Bulgaria, kira-kira sejuta orang penduduk dapat berbahasa Turki.[8]

Bahasa Turki ialah bahasa rasmi Turki serta satu daripada bahasa-bahasa rasmi Republik Cyprus bersama-sama bahasa Yunani. 38 buah perbandaran Kosovo serta dua buah perbandaran Makedonia Utara mengiktiraf bahasa ini sebagai bahasa rasmi.[9][10]

Dialek

Bahasa Turki baku adalah berasaskan dialek Istanbul,[11] tetapi dialek-dialek tempatan juga wujud. Dialek-dialek ini tetap wujud meskipun usaha perataan dialek serta penggunaan dialek baku dalam media massa dan sukatan pendidikan Turki telah dilakukan sejak 1930-an.[12]

Tulisan

Ketika zaman Empayar Uthmaniyah, bahasa Turki ditulis dengan abjad Arab. Namun begitu, abjad Arab dilihat tidak sesuai terhadap sistem fonem bahasa Turki yang sedia ada. Bahasa Turki memiliki lapan bunyi vokal yang tidak dapat ditampung oleh tulisan Arab, serta terdapat huruf-huruf konsonan Arab yang terpaksa diabaikan.[13] Bahkan, kemunculan telegraf dan mesin pencetak pada abad ke-19 menampakkan lagi kelemahan pada tulisan ini.[14]

Pada tahun 1928, tulisan bahasa Turki digantikan dengan sejenis tulisan Rumi diubah suai yang diperkenalkan oleh pengasas Republik Turki, Mustafa Kemal Atatürk.

Huruf-huruf moden bahasa Turki adalah seperti di bawah:

> *a, b, c, ç, d, e, f, g, ğ, h, ı, i, j, k, l, m, n, o, ö, p, r, s, ş, t, u, ü, v, y* dan *z*.

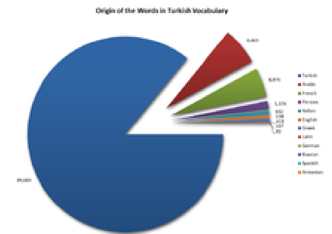
Kosa kata

Edisi terkini kamus rasmi bahasa Turki, *Büyük Türkçe Sözlük* pada 2010 memiliki 616,767 patah perkataan dan frasa.[15] Edisi tahun 2005 bagi sebuah lagi kamus, *Güncel Türkçe Sözlük* menunjukkan bahawa 86% perkataan dan frasa yang merangkumi koleksi perkataan dan frasa dalam kamus ialah perkataan asli bahasa Turki dan selebihnya ialah kata pinjaman.[16]

Rujukan

1. "Language Materials Project: Turkish" (http://www.lmp.ucla.edu/Profile.aspx?LangID=67&menu=004) (dalam bahasa Inggeris). UCLA International Institute, Center for World Languages. Februari 2007.
2. Katzner, Kenneth (2002). *Languages of the World* (ed. ketiga). Routledge. ISBN 978-0-415-25004-7.

3. Findley, Carter V. (Oktober 2004). *The Turks in World History* (dalam bahasa Inggeris). Oxford University Press. ISBN 0-19-517726-6.
4. Glenny, Misha (2001). *The Balkans: Nationalism, War, and the Great Powers, 1804-1999* (dalam bahasa Inggeris). New York: Penguin. m/s. 99.
5. Zimmer & Orgun (1999), m/s. 155.
6. Göksel & Kerslake (2005), m/s. 9–11.
7. Suruhanjaya Eropah (2006). "Special Eurobarometer 243: Europeans and their Languages (Survey)" (http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_243_en.pdf) (PDF). Europa. Dicapai pada 2010-02-14.
8. *Toruko-go Bunpo Handobukku* トルコ語文法ハンドブック (dalam bahasa Jepun). Hakusuisha. 2013. ISBN 978-4560086216. `|script-title=`: missing prefix tidak sah (bantuan)
9. *Kosovo* (https://www.britannica.com/place/Kosovo#toc296713). *Encyclopedia Britannica*. 2016.
10. "Official regional languages" (https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2098.html#mk). CIA World Factbook. 2002. Dicapai pada 2016-02-10.
11. Campbell, George (1995). *Turkish*. *Concise compendium of the world's languages*. London: Routledge. m/s. 547.
12. "En iyi İstanbul Türkçesini kim konuşur?" (http://www.milliyet.com.tr/-magazin-1628628/). *Milliyet*. Dicapai pada 2017-12-30.
13. Zimmer & Orgun (1999:155)
14. Zürcher, Erik Jan. *Turkey: a modern history*, p. 188. I.B.Tauris, 2004. ISBN 978-1-85043-399-6
15. "Büyük Türkçe Sözlük Turkish Language Association" (https://web.archive.org/web/20130328002715/http://tdkterim.gov.tr/bts/) (dalam bahasa Turki). Tdkterim.gov.tr. Diarkib daripada yang asal (http://tdkterim.gov.tr/bts/) pada 2013-03-28.
16. "Güncel Türkçe Sözlük" (https://web.archive.org/web/20070321023726/http://www.tdk.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFAAF6AA849816B2EFB40CE59E171C629F) (dalam bahasa Turki). Turkish Language Association. 2005. Diarkib daripada yang asal (http://www.tdk.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFAAF6AA849816B2EFB40CE59E171C629F) pada 21 Mac 2007. Dicapai pada 2007-03-21.

Carta pai peratusan perkataan bahasa Turki berdasarkan bahasa asal perkataan.

Bacaan lanjut

- **(Turki)** Karahan, Leylâ (1996). *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*. Türk Dil Kurumu.
- **(Inggeris)** Brendemoen, B. (1996). "Conference on Turkish in Contact, Netherlands Institute for Advanced Study (NIAS) in the Humanities and Social Sciences, Wassenaar, 5–6 February 1996". Phonological Aspects of Greek-Turkish Language Contact in Trabzon.

Pautan luar

- Kategori berkenaan Bahasa Turki (https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Turkish_language?uselang=ms) di Wikimedia Commons

Wikipedia ***Bahasa Turki***, ensiklopedia bebas

L · B · S (https://ms.wikipedia.org/w/index.php?title=Templat:Bahasa-bahasa_Turkik&action=edit) **Bahasa-bahasa Turkik**

Bentuk awal	Proto-Turkik		
Turkik Am	**Arghu**	Khalaj	
	Karluk	Äynu[1] · *Chagatai* · Ili Turki · Lop · Uighur · Uzbek	
	Kipchak	**Pont-Kaspia**	Karachai-Balkar · Karaim · *Kipchak* · Krimchak · *Kuman* · Kumyk · Tatar Krimea · Urum[2]
		Aral-Kaspia	Karakalpak · Kazakh · *Kipchak Ferghana* · Kyrgyz · Nogai · Tatar Siberia
		Ural-Kaspia	Bashkir · Tatar · *Tatar Kuno*
	Oghuz	Afshar · Azeri · *Turki Krimea* · Gagauz · *Pecheneg*[2] · Qashqai · Salar · Turki · Turki Khorasan · *Turki Kuno Anatolia* · *Turki Uthmaniyah* · Turkmen · Urum[2]	
	Siberia	Altai · Chulym · Dolgan · Kyrgyz Fuyu · Khakas · Shor · Tofa · *Turkik Kuno* · *Uighur Kuno* · Tuva · Yakut (Sakha) · Yugur Barat[2]	
Oghur	*Bulgar* · Chuvash · *Khazar*		

Nama yang ditulis *condong* menandakan bahasa tersebut sudah pupus.

[1] Bahasa campuran. · [2] Pengelasan dipertikai.

L · B · S (https://ms.wikipedia.org/w/index.php?title=Templat:Topik_Turki&action=edit) **Topik Turki**

Sejarah	Era pra-Turki	Anatolia & Thrake pra-sejarah · Anatolia Klasik & Thrake · Empayar Neo-Assyria · Anatolia Byzantine

	Zaman Seljuk	Kesultanan Rum · Serangan Mongol ke atas Anatolia · Ilkhanate
	Zaman Uthmaniyah	Impian Osman · Kebangkitan (Interregnum · Kejatuhan Constantinople) · Perkembangan (Kesultanan Wanita) · Transformasi (Era Köprülü) · Genangan dan pembaharuan (Zaman Tulip) · Kejatuhan dan pemodenan (Tanzimat · Era Perlembagaan Pertama) · Kekalahan dan pembubaran (Era Perlembagaan Kedua · Pembahagian)
	Era Republik	Perang Kemerdekaan · Zaman Satu Parti · Zaman Banyak Parti
	Mengikut topik	· Anatolia Purba · Perlembagaan · Ekonomi · Ketenteraan · Thracia · Garis masa sejarah Turki · Migrasi Turkik
Geografi	Tanjung · Bandar · Daerah · Gempa bumi · Isu alam sekitar · Teluk · Pulau · Tasik · Perbandaran Metropolitan · Pergunungan · Semenanjung · Wilayah · Kawasan · Sungai	
	Tempat	Anatolia · Thrace (Timur) · Riviera Turki · Çukurova
Politik	Kabinet · Pilihanraya · Hubungan luar · Hak asasi manusia (LGBT) · Ketenteraan · Parlimen · Presiden · Perdana Menteri	
	Sistem undang-undang	Perlembagaan · Mahkamah perlembagaan · Penguatkuasaan undang-undang · Gazet rasmi
	Deep state · EU accession · Kemalisme · Neo-Uthmaniyah · Ottomanisme · Parti politik · Sekularisme	
Ekonomi	Bank (Bank Pusat) · Borsa Istanbul (bursa saham) · Syarikat · Kesatuan Kastam EU · Industri · Lira (matawang) · Projek Anatolia Tenggara · Pelancongan · Pengangkutan (Penerbangan · Kereta Api) · Kedudukan	
Sosial	Jenayah · Pendidikan · Bahasa (Turki)	
	Kebudayaan	Senibina (Senibina Uthmaniyyah) · Seni · Panggung wayang · Masakan (Wine) · Tarian · Drama (TV) · Perayaan · Cerita rakyat · Kesusasteraan · Media (Surat khabar · Stesen radio · TV) · Muzik · Nama · Cuti umum · Agama (Islam) · Merokok · Sukan · Panggung
	Demografi	Orang Turki (Senarai) · Populasi (Diaspora · Penghijrahan · *Muhacir*) · Minoriti (Armenia · Assyria · Kurd)
	Simbol	Lagu kebangsaan · Lambang · Bendera · Moto · Mohor presiden

· ·
· **Kategori** · · **Portal** ·

Kawalan kewibawaan	BNE: XX534899 (http://catalogo.bne.es/uhtbin/authoritybrowse.cgi?action=display&authority_id=XX534899) · BNF: cb11955194j (https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb11955194j) (data) (https://data.bnf.fr/ark:/12148/cb11955194j) · GND: 4120079-2 (https://d-nb.info/gnd/4120079-2) · LCCN: sh85138883 (https://id.loc.gov/authorities/subjects/sh85138883) · NDL: 00573335 (https://id.ndl.go.jp/auth/ndlna/00573335)